

היום נלמד בעזרת ה':

## פסחים דף קכ

(המשך מדף קודם)

**משנה:** אין נפטרים (=מסיימים) סעודת ליל הסדר באפיקומן.

**גמרא:** מהו אפיקומן?

**לדעת רב:** אפיקו (=הוציאו) מאני (=כלי אכילה). כלומר אין מסיימים את הסעודה לאחר אכילת הפסח בחבורה אחרת, אפילו לא אכילת דברים אחרים. משום גזירה שלא יבואו לאכול את הפסח בשני מקומות. אבל מותר לאכול מאכלים אחרים לאחר אכילת הפסח במקום הראשון.

**לדעת שמואל:** אפיקו (=הוציאו כלומר הביאו) מיני (=מיני מתיקה). כלומר אסור לאכול שום מאכל לקינוח סעודה לאחר הפסח, בכדי להשאיר את טעם הפסח בפה. כדעה זו סוברים גם רב חנינא בר שילא ורבי יוחנן.

**אין מפטירין אחר מצה אפיקומן:** שמואל מוסיף שגם בזמן הזה שאין לנו קרבן פסח, ואנו אוכלים את מצת ה'אפיקומן' בסוף הסעודה זכר למצה שהיתה נאכלת עם הפסח בכריכה - אסור לאכול אחריה כלום כדי לא לאבד את טעמה.

**לא מבעיא:** היה מקום לחשוב שרק אחר מצה לא אוכלים כלום, כי טעמה אינו חזק כמו בשר הפסח ויש לחשוש שיאבד טעמה, מה שאין כן פסח.

**הסופגנין וכו':** מצות העשויות כספוג, או מטוגנות בדבש (מצה עשירה), או העשויות מעיסה רכה מאד - אין יוצאים בהן ידי חובת מצוות אכילת מצה.

כשאדם מעוניין לאכול אותם בסעודת ליל הסדר, יכולות להיוצר לו שתי בעיות: מצד אחד עדיף לאכול את המצה בהתחלה - כדי לאכול אותה בתיאבון כי באכילה גסה אינו יוצא ידי חובה. מצד שני עדיף לאכול אותה בסוף - כדי לשמור על טעמה בפה.

**מר זוטרא מתני:** מר זוטרא שונה את המימרא הנ"ל הפוך: מפטירין אחר המצה אפיקומן (ורק אחרי פסח לא).

(המשך בדף הבא ↓)

נחלקו האמוראים האם חובת אכילת מצה בזמן הזה (= שאין קרבן פסח) היא מדאורייתא או מדרבנן.

מי שהיה טמא או בדרך רחוקה שהוא פטור מקרבן פסח, חייב באכילת מצה ומרור.

יהודי ערל (= שלא יכול למול משום שמתו אחיו מחמת מילה) ובן נכר (= יהודי מומר) שאסור להם לאכול קרבן פסח, חייבים באכילת מצה ומרור.

**משנה:** בני חבורה שהתחילו לאכול את הפסח, ובאמצע האכילה ישנו מקצתם, יכולים להמשיך לאכול את הפסח. אבל אם ישנו כולם לא יאכלו, מפני שנראים כאוכלים את הפסח בשני מקומות = שמאחר שישנו הסיחו את דעתם מלאכול עוד, וזה נחשב כשני מקומות. (וכן הדין באכילת מצה בזמן הזה. רש"י ורשב"ם).

ולדעת רבי יוסי רק אם התנמנמו מקצתם יכולים להמשיך לאכול, אבל אם נרדמו מקצתם אינם יכולים להמשיך לאכול.

הפסח לאחר חצות הלילה (של ליל הסדר) מטמא את הידים כדין 'נותר' (= רבנן גזרו).

**גמרא:** 'מתנמנמ' זהו אדם שישן ואינו ישן, ער ואינו ער, כגון שאם יקראו בשמו הוא יענה, אבל לא ידע להשיב על דבר שצריך סברא, כגון ששואלים אותו 'היכן הנחת כלי זה?' ואם מזכירים לו 'הנחתו במקום פלוני' הוא נזכר ואומר כן או לא.

### למדנו במשנה שהפסח לאחר חצות הלילה מטמא את הידים:

מוכח שמחצות הוא נעשה 'נותר'. זה לשיטת ר"א בן עזריה, אבל לדעת רבי עקיבא זמן אכילת הפסח הוא עד שעת 'חיפזון', כלומר עד עלות השחר שאז בני ישראל יצאו ממצרים בחיפזון, ומאז הוא נעשה נותר.

**אמר רבא:** מי שאכל מצה בזמן הזה (= שאין קרבן פסח) לאחר חצות הלילה של ליל הסדר, לא יצא ידי חובה לדעת ר"א בן עזריה, שכשם שאכילת הפסח היא עד חצות כך אכילת מצה בזמן הזה היא עד חצות.

(המשך בדף הבא ↓)

### למדנו במשנה שהפיגול והנותר מטמאים את הידים:

הטעם שהפיגול מטמא: לפי שיש כהנים החשודים לפגל את הקרבן משום איבה, וגזרו שהפיגול יטמא את ידיו כדי להטריחו ליטול ידיו לפני שיגע בקודש וימנע מלפגל. הטעם שהנותר מטמא: לפי שיש כהנים המתעצלים באכילת קדשים, וגזרו שהנותר יטמא את ידיו כדי להטריחו ליטול ידיו ולא יתעצל באכילת הקדשים.

יש הסוברים שהשיעור (של הפיגול והנותר לטמא את הידים) הוא בכזית כאיסור אכילתו שהוא בכזית, ויש הסוברים שהשיעור הוא בבביצה כשיעור אוכל לטמא אחרים שהוא בבביצה.